

Másféle problémát vetnek fel azok a sorozatok, amelyek inkább önálló tételek gyűjteménynek tekinthetők, mint valódi összeépített ciklusnak. Ilyenek az Európa peremén és a Négy földrész az egyneműkari darabok között.

Bárdos Lajos egész alkotóművészete és karnagyai működése hitvallásaként fogalmazta meg a Cantemus! latin szövegét, melyet – rövid áttekintésünk végén záró gondolatként – Lukin László fordításában idézünk:

Csak énekelj, / mert az ének jó dolog!

Csak énekelj, / mert az ének víg dolog!

Csak énekelj, / mert az énekben szív dobog!

Ittész Mihály

Megemlékezések Rajeczky Benjamin halálának 25. évfordulója alkalmából

Rajeczky Benjamin tevékenysége három nagy területre terjedt ki: **ciszterci szerzetesi** szolgálat, melynek részét képezte az egyszerű pap küldetéstudattal párosult lelkiismeretes napi feladata, az egyháztörténeti, teológiai kutatás és pl. az Éneklő Egyház katolikus énekeskönyv fel-frissítése ügyében végzett munkája. Másik nagy terület, ahol maradandót alkotott a **zenepedagógia**, ahol neve összeforrt a hozzá hasonlóan Kodály szellemi hatása alatt a teljes iskolai zenei nevelés gyökeres megváltoztatásán munkálkodó *Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Kerényi György* nevével.

A budai Szent Imre Gimnáziumban diákjaival, az általa vezetett kórusokkal és általa létrehozott iskolai zenekarral a kortárs művek, azon belül az új magyar kompozíciók ismertté tételét vállalta (Bartók pl. számukra írta át kis zenekari kísérettel az Egyneműkarok hét darabját). Emellett mind a régi zene (elsőként énekeltek az iskolában gregorián és Perotinus műveket, s Rajeczky kezdte idehaza a nagyközönséggel is megismertetni Vivaldi műveit), mind a kortárs zene művelése terén kitűnt. Legfőképp pedig elsőként vezette be, már az 1936-tól négy próbalemezzel elindult ún. Pátria lemezeiről felcsendülő népdalok, hangszeres népi dallamok bemutatását, megtanítását az iskolában. A Pázmány Péter Tudományegyetemen pedig egyetemi szinten tanította többek közt az európai és magyar népzeneét.

Harmadik működési területe a **zenetudomány**, önmagában is több részterületre oszló, külön-külön is teljes embert kívánó érdeklődési körrel: **gregorián és tágabb középkorkutatás**, benne t.k. a magyar többszólamúság, az általános zenetörténet, valamint a **népzenetudomány**, továbbá a gregorián és a népzene kapcsolata.

2014-ben a szakma nagy öregjének, az MTA Népzene kutató Csoportban Kodály Zoltán helyettesének, majd a Mester halála után igazgatójának, az International Folk Music Council (ma International Council for Traditional Music) vezetőségi tagjának, a zenetörténet és népzene viszonyát vizsgáló munkacsoport 1967-88 közti elnöke halálának 25. évfordulójára emlékeztünk.

A programok sorában a *Tavaszi fesztivál* keretében Tari Lujza által Pásztón megnyitott kiállítás volt az első, mely Rajeczky Benjamin életútját mutatta a *Pásztói Múzeum*-ban. A júniusig nyitva tartó kiállításon három nagy tömbben mutatták be Rajeczky Benjaminget és környezetét, melyben élt és alkotott. Véletlenül idénre esett a Pásztón 1990 óta megtartott, az első években még évente, majd két évente megrendezésre kerülő IX. Nógrád megyei Rajeczky Benjamin népdaléneklési verseny, mely májusban zajlott le nagy sikerrel a Rajeczky Benjamin Zeneiskola szervezésében. (Az iskola Rajeczky halálának tizedik évében, 1999-ben vette fel a kodályi zenepedagógia lelkes hívének és propagátorának a nevét. Lapunk közölte az épületavató beszédet: Tari Lujza: *Rajeczky Benjamin Zeneiskola Pásztón*. A Magyar Kodály Társaság Hírei 1999/2. 23-25.)

Pásztón a Zeneiskola a várossal karöltve Rajeczky születésnapján természetesen minden év november 11-én megemlékezik jeles lakójáról, első díszpolgáráról. Az éves helyi megemlékezéseket a kiemelkedő évfordulókon (halálának első, tizedik és huszadik, születésének századik, százötödik és száztizedik évfordulóján) Tari Lujza tudományos programszervezésével megtartott konferenciák teszik emlékezetessé. (Írásai megjelentek lapunkban A Magyar Kodály Társaság Hírei 1999/2 június 22-23., 2012/1 március 28-32.)

Idén Pásztó a kiállításon kívül Rajeczky halálának napjára, július elsejére is kiemelkedő programot szervezett. A Szent Lőrinc plébánia templomban szentmise keretében emlékeztek a város egykori jeles személyiségére, mindenki szeretett Béni bácsijára. A misét Brückner Ákos Előd O.Cist. plébános, Rajeczky egykori Szent Imre gimnáziumi diákja és Kecskés Attila pásztói plébános, esperes valamint Bezák Tamás káplán celebrálta. Azt követően Sisák Imre Pásztó város polgármestere köszöntötte a megjelenteket, majd Tari Lujza beszélt Rajeczky Benjamin munkásságáról. Előadását szervezésében Rajeczky Benjamin életútjához kapcsolódó műzenei- és népzenei hangverseny színesítette a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem klasszikus és népzene szakos hallgatóinak előadásában. Közreműködtek: Beer Benjamin klasszikus ének, zongorán kísért Tari Lujza, Brunda Gergely orgona, Erdélyi-Molnár Kára népi hegedű, Nemcsics Kinga népi ének, Szlama László koboz, kaval, ének. A programot koszorúzás zárta Rajeczky Benjamin sírjánál, a templom előtt álló szobránál és egykori lakóházánál.

Az MTA novemberi tudományos előadásai keretében került megrendezésre az MTA BTK Zenetudományi Intézetben **november 13-án** egy

Zenetudományi konferenciára. A résztvevőket Halász Péter, az MTA BTK ZTI tudományos titkára köszöntötte, majd *Somfai László* akadémikus nyitotta meg. 2001-ben, mint a Nemzetközi Zenetudományi Társaság akkori elnöke ugyanő nyitotta meg az intézetben a Rajeczky születésének 100. évfordulójára megrendezett nemzetközi konferenciát. A centenáriumi megnyitóhoz hasonlóan ezúttal is kiemelte Rajeczky Benjamin végtelen szerénységét, elhivatottságát, munkaszeretetét, s hogy ragyogó elmével tudott új adatokból új elméleteket felvillantani, de megfigyeléseit egyben azonnal sok oldalról kontroll alá vetette. Emlékeztetett arra is, hogy zseniális meglátásai voltak, mindenhez értett, mégsem voltak zseni allűrjei, hanem mindvégig mindenkivel szót érteni tudó egyszerű ember maradt.

Az egy napos konferencián természetesen bőven jutott hely a Rajeczky Benjamin elő-munkáin alapuló gregorián témáknak. Kutatóik immár Rajeczky szakmai unokái, azok, akik az általa kinevelt Dobszay László és Szendrei Janka tanítványai: Kiss Gábor, a Régi Zenetörténeti Osztály jelenlegi vezetője és munkatársai, Czagány Zsuzsa, Papp Ágnes, valamint Kovács Andrea, az LFZE Egyházzene Tanszék Kutatócsoportjának vezetője. Levezető elnökük az intézetben több éven át a Rajeczky Benjamin közelében dolgozó Ullmann Péter premontrei perjel volt.

A Rajeczky Benjamin Írásai c., 1979-ben megjelent könyv szerkesztője, *Ferenczi Ilona* „... aki nélkül, ime, nem az volnék, aki vagyok.” *Tanulságok Rajeczky Benjamin összegyűjtött írásaiból* címmel tartott előadást. Bár az idézet Rajeczkytól Ferenczi Ilonának szóló dedikáció, hála-lából, amiért fiatal kollégája összegyűjtötte írásait, s utalva arra, hogy a könyv emelte elismertségét, az előadó arra hívta fel a figyelmet, hogy e könyv ismerete, rendszeres olvasása nélkül sem ő, sem más, a zenetudomány területén munkálkodó személy nem lehetne az, aki. Ma is aktuális gondolatait olvasnunk kell.

Részben érintette e kérdést *Tari Lujza* is, aki az egyetemes népzene-tudomány képviselőjeként mutatta be Rajeczky Benjamins. Kitért sokágú nemzetközi kapcsolataira, széles kitekintésére. Példákkal támasztotta alá azt, hogy ugyanakkor a magyar témákat a nagy nemzetközi érdeklődése, működése ellenére is mindig előtérbe helyezte, a zenét pedig sosem elvont formában, hanem az azt megszólaltató, nem egyszer szörnyű hányattatáson végigment néppel összefüggésben (pl. az általa vizsgált moldvai csángók, bukovinai székelyek, a kommunizmust megszenvedő egyszerű parasztok) tárgyalta, s valódi modern zeneantropológiai módon vizsgálta illetve értékelte.

Riskó Kata azt vizsgálta, miként haladt Rajeczky kutatása mind mélyebben a középkortól az ókor és a még mélyebb korok zenéje, a népzene őstípusai felé. *Máder László*, a Magyar Rádió korábbi Népzenei Rovatának hosszú időn át vezetője, számos népzenei műsor megálmodója és elindítója, Rajeczky Benjamin és a rádió kapcsolatát elevenítette

fel. Előadásából a mindenre gondoló, körültekintő tudós és a magasfokú tudományos ismeretterjesztés igényével rádiózó Rajeczky Benjamins ismerhettük meg.

Sisák Imre Pásztó város polgármestere A mi Béni bácsink – Pásztón címmel emlékezett meg a városa jeles alakjáról, s beszélt emlékének ápolásáról.

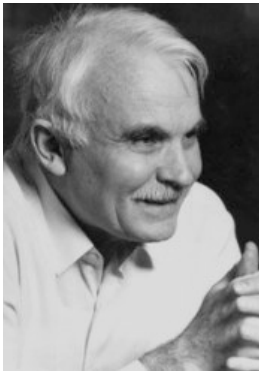
Az ünnepi ülést *kis hangverseny* követte Ábrahám Brigitta népdal énekes, Nemcsics Kinga és Gyura Fanni, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népi énekszakos hallgatóinak műsorában, Rajeczky gyűjtéseiből és gyűjtőterületeiről. Az emlékezetes, tartalmas emléknapot a Pásztóhoz és Rajeczky Benjaminhoz sok szállal kötődő Gaál István neves filmrendező Rajeczky Benjaminról 1987-ben készített *portréfilmjének* közös megtekintése zárta.

A Rajeczkyról szóló megemlékezések sorában pedig december 2-án a Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Tagozatának Látó emberek c. sorozatában került sor Tari Lujza előadásában a 2014-es záró-előadásra *Rajeczky Benjamin, egy látni tanító „Látó ember”* címmel.

Tari Lujza

Vass Lajos Emlékünnep Komáromban

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának Emlékünnepélye

Ötven évvel ezelőtt alakult a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkara, Szíjjártó Jenő zeneszerző-karnagy kitaró munkájának eredményeként. Az alapító karnagy Ág Tibor volt, aki tíz évig vezette a kórust. Őt követte Janda Iván, Schleicher László. Szíjjártó Jenő kényszerű távozása után, került vendégkarnagyként *Vass Lajos* a kórus élére. Elkötelezett, nemes hivatásnak tartotta, és élete utolsó leheletéig legkedvesebb feladatai között szerepelt e kórus vezetése. Sok sikert értek el, örömben, bajban együtt dobogott a szívük. *Vass Lajos* magas fokú zenei tudása, karmesteri képessége, zenei rátermettsége, de minde-

nek fölött egyénisége, emberi magatartása felejthetetlen emléket hagyott maga után. A Komáromban, 2014. szeptember 20-án tartott nagyszabású ünnepség ennek kívánt emléket állítani, méltó színhelyül választva a *Duna Mentí Múzeumot*. A komáromi Főtemplommal szemben lévő